
Pavle Merku
Unejci, Onejci ali Vnejci?

Autor razmišlja o treh narečnih izrazih za poimenovanje ljudi na drugi strani italijansko-slovenske meje, za katere sam uporablja nadiško obarvano obliko Unéjci.

The author reflects upon three dialectal expressions denoting people living on the other side of the border between Italy and Slovenia for whom he uses the term Unéjci, a dialectal expression from the Natisone valley.

Izraz *Unéjci*, množinski moški samostalni, sem prvič slišal (Kdaj? Gotovo nekaj let pred 15. decembrom 1981) iz ust prijatelja Boža Zuanella. (Vsaj) na severnem koncu doline Aborne rabijo ta izraz v pomenu *zamejci*, to so »ljudje, ki živijo na *óni* strani meje med Italijo in Slovenijo«. Ta razlaga je oba zavedla; oba sva namreč mislila, da je ime *Unéjci* pač izpeljanka iz zaimka *óni*, ki mu SSKJ navržne naslednje poučne razlage:

1. *izraža, da je oseba ali stvar od govorečega a) oddaljena, odmaknjena, odvrnjena ... b) najbolj oddaljena, odmaknjena ...*
2. *izraža nedoločeno odmaknjenost v preteklost ...*
3. *ekspr., v samostalniški rabi izraža osebo ali stvar, ki se noče, ne more imenovati ...*

Tu se ustavim; vse te razlage pač podpirajo pojem odmaknjenosti *ónih* na drugi strani meje (tedaj še SRS, danes Republika Slovenija) in sva zato oba zagrešila paraeti-mološko razlago tega imena.

Razlika med najino rabo imena je le navidezna: jaz sem dajal prednost zahodni narečni izreki *óni* > *úni* in pisal »Unéjci« (Še pomniš moja *Pisma Unejcem*, ki sem jih v sveti jezi napisal v letih 1981–1985 in objavil v *Naših razgledih?*), da tudi s tem pokažem svojo pripadnost »našim« ob Nadiži, Božo pa je iz svetega spoštovanja do ljubljanskih slovničarjev ime poknjižil v *Onéjce*, kar mu nisem nikoli zameril. Oba sva torej imela svete razloge, da piševa ime drugače, a sva se oba zmotila.

Pomota mi je postala jasna, ko sem 15. decembra 1981. obiskal v Viškorši prečastitega Artura Blazutiča in mi je ta čudoviti človek, ki je rad potešil mojo dialektološko radovednost, omenil ime *Unějci*: tako so Viškoršani pravili Plestiščanom, Prosnijanom in prebivalcem drugih oddaljenih vasi. Ne zate, Milko, temveč za neuke Unejce naj dodam, da so Plestišča in Prosnid kakor tudi sama Viškorša v Karnajski dolini, to je na italijanski strani državne meje. In s tem adijo moja (in Božova) razlaga imena. Ime je namreč očitno izpeljano iz prislova **vně**, I. *adv.* draußen; – II. *praep. c. gen.* = zunaj; vne hiše, *Met.-Mik.* (Pleteršnik II, str. 778), ki ga seveda SSKJ ne pozna. Zdaj veš, Milko, zakaj rajši gledam Pleteršnika?

Pravilno bi torej bilo rabiti to ime v knjižni obliki *Vnějci*. Vendar stavim, da si ne bo v Ljubljani nihče belil glave s tem vprašanjem. Mi torej dovolite, da pišem še vedno narečno (nadiško) obarvano obliko *Unějci*, ko mislim na vse Slovence vzhodno od Idrije, torej na Ljubljančane, Tržačane, Goričane ipd.?